

ІМЕННИК

- Відміни іменників. Невідмінювані іменники
- Групи іменників
- Групи іменників II відміни на -р
- Особливості відмінювання іменників
- Закінчення іменників чоловічого роду II відміни в родовому відмінку однини

Відміни іменників. Невідмінювані іменники

Відміни та групи допомагають визначити, до якого типу відмінювання належить іменник і відповідно яких закінчень він набуватиме у формі певного відмінка. Зауважте, що, вживаючи слова *відміна, відмінок, відмінювання*, ми фактично маємо на увазі те саме явище — тип змінювання іменників. В українській мові є **чотири відміни іменників**.

I відміна	II відміна	III відміна	IV відміна
<ul style="list-style-type: none"> • іменники чол. і жің. роду із закінченням <i>-а/-я</i>; • іменники спільного роду із закінченням <i>-а/-я</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • іменники чол. роду із закінченням <i>-о</i> або нульовим; • іменники сер. роду із закінченням <i>-о, -е, -я</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • іменники жің. роду з нульовим закінченням; • іменник <i>мати</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • іменники сер. роду із закінченням <i>-а/-я</i>, у яких при відмінюванні з'являються суфікси <i>-ат-/-ят-, -ен-</i>
<i>мама, земля, Микола, суддя, староста, сирота, базика</i>	<i>батько, кінь, село, море, знання</i>	<i>ніч, піч, сіль, радість, мати</i>	<i>хлоп'я (дати хлоп'яті), коліща (немає коліщати), ім'я (пишатися ім'нем)</i>
Ваш приклад			

Запам'ятайте! До жодної з відмін не належать:

Невідмінювані іменники	Відмінювані іменники
<ol style="list-style-type: none"> 1) іншомовного походження: <i>побачити поні, з'їсти авокадо</i> 2) жіночі прізвища, що закінчуються на приголосний або <i>-ко</i>: <i>пісні Злати Огнєвіч, захоплюватися Наталією Жижченко</i> 3) прізвища на <i>-их, -ово, -аго</i>: <i>побачити Анастасію Каменських, зателефонувати Миколі Живаго</i> 4) слова-аббревіатури: <i>вступити до ЄС, працівник АТС</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1) множинні, оскільки вони відмінюються за зразками форм множини всіх чотирьох відмін: <i>розрізати ножицями, піти на вибори</i> 2) іменники, що мають форму прикметників або діеприкметників, оскільки вони відмінюються за прикметниковим типом: <i>думати про майбутнє, поділитися прочитаним</i>

● Групи іменників

За групами розподіляємо лише іменники I та II відмін. Відповідно є три групи: **тверда м'яка й мішана**.

Саме від групи іменника залежить те, яке закінчення він матиме в певній формі: якщо це **тверда група**, то в більшості форм основа іменника закінчується на твердий приголосний, наприклад: *мама* — (кого? чого?) *мами* — (кого? що?) *маму* — (ким? чим?) *мамою*.

Порівняйте з іменником **м'якої групи**: *бабуся* — (кого? чого?) *бабусі* — (кого? що?) *бабусю* — (ким? чим?) *бабусею*.

Що стосується мішаної групи, то сама назва передає її специфіку. Іменники **мішаної групи** утворюють деякі відмінкові форми за твердим типом, а інші — за м'яким, наприклад: *площа* — (кого? чого?) *площі* — (кого? що?) *площу* — (ким? чим?) *площею*.

Тверда	М'яка	Мішана
іменники, основа яких закінчується на твердий нешиплячий приголосний	іменники, основа яких закінчується на м'який приголосний + іменники сер. роду із закінченнями <i>-я</i> та <i>-е</i>	іменники, основа яких закінчується на шиплячий приголосний (окрім іменників сер. роду із закінченням <i>-я</i>)
<i>мама, Микола, староста, сирота, батько, село</i>	<i>земля, суддя, кінь, море, знання, обличчя</i>	<i>круча, теща, читач, товариш, плече</i>

Зверніть увагу! Як правило, у повсякденному мовленні ми мало замислюємося про відмінки й тим більше про групи й утворюємо необхідні форми автоматично, оскільки є носіями мови. Проте іноді можуть виникати сумніви щодо певних форм. От, скажімо, як правильно: *шахтар* чи *шахтаром*? Правильною є саме перша форма — *шахтарем*. Річ у тім, що іменники на *-ар, -яр, -ир* розподіляються на групи за окремим правилом, в основі якого лежить те, куди падає наголос у таких словах.

● Групи іменників II відміни на -р

Групи	Характеристики	Приклад
Тверда	слова з наголосом на <i>-а́р, -я́р, -и́р</i> , якщо при їх відмінюванні наголос залишається на основі слова	<i>ювіля́р — ювіля́ра — ювіля́ром</i> <i>касі́р — касі́ра — касі́ром</i> Винятки: <i>до́лар — до́лара — до́ларом</i> <i>кома́р — кома́ра — кома́ром</i> <i>па́нцір — па́нцира — па́нциром</i> <i>сто́ляр — сто́ляра — сто́ляром</i> <i>хоча кома́рі</i>
М'яка	слова на <i>-ар, -ир</i> , якщо: 1) <i>-ар, -ир</i> завжди ненаголошені; 2) <i>-ар, -ир</i> у називному відмінку наголошені, але при відмінюванні слова наголос переходить на закінчення	<i>ліка́р — ліка́ря — ліка́рем</i> <i>друка́р — друка́ря — друка́рем</i> Зверніть увагу! <i>гонча́р — гонча́ря — гонча́рем</i> , але: <i>Гонча́р — Гонча́ра — Гонча́ром</i>
Мішана	слова на <i>-яр</i> , у яких при змінюванні наголос переходить на закінчення. Такі іменники легко визначити, оскільки вони переважно є назвами людей за видом діяльності	<i>каменя́р — каменя́ра — каменя́рем</i> <i>тесля́р — тесля́ра — тесля́рем</i>

Запам'ятайте! *ма́ляр — ма́ляра — ма́ляром* (тв. гр.) і *маля́р — маля́ра — маля́рем* (міш.)